

Prof. Muhammed Yunus: “Yoksullar borçlarına sadık”

→ Hazırlayanlar: Gülder DEMİR - gulder.demir@dunya.com

Bangladeşli Prof. Dr. Muhammed Yunus'a göre mikro kredi kadınları hedefliyor. Kadınların güçlenmesi ise dini partileri ve fundamentalizmi zayıflatıyor. Yunus Ekonomik Forum'un sorularını yanıtladı

Bir bankanın genel müdürü arkadaşdır, bir iddia uğruna köyün birinde şube kurulmasına ve mikro-kredi dağıtmasına izin verir. Bu derece fakir insanlara para vermenin bankacılık mantığına aykırı olduğunu iddia etmektedir genel müdür. “Geri ödemezse neyini alacaksınız?” Ama o, asıl dürüst insanların bu köylüler olduğunu kanıtlar. Özellikle de kadınlar. Erkekler ümidini tüketse de çocukları için çabalamaktan yılmayan kadınlar... Aldıkları minnacık kredinin borçlarını sent sent getirip ödeyen kadınlar...

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) ev sahipliğinde Dünya Odalar Federasyonu'nun İstanbul'da gerçekleşen Beşinci Kongresi için gelen mikro kredinin fikir babası, Grameen Bank'ın kurucusu, Nobel Ödülü sahibi Bangladeşli Prof. Dr. Muhammed Yunus, mikro kredi sistemini işadamlarına anlattı. Türkiye'de mikro kredi veren bir bankanın kurulması için yasal altyapı oluşturulmasına iş dünyasından destek isteyen Yunus, “Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru” adlı kitabın da yazarı. Muhammed Yunus, Haziran 2003'te Mikro Kredi Projesi çerçevesinde pilot il seçilen Diyarbakır'da Mikrokredi Uygulama Merkezi'nin açılışına da katılmıştı. Yunus'un mikro kredi projesi Diyarbakır'ın ardından Siirt, Şanlıurfa, Van ve Batman da yaygınlaştırılarak üç bin üç yüz kişiye, üç milyon üç yüz bin YTL kredi verilmişti. Bu kişiler, kuaförden bakkal

dükkanına kadar çeşitli işler kurdu. Prof. Dr. Muhammed Yunus Ekonomik Forum'un sorularını yanıtladı.

● Yoksulluğu nasıl tanımlıyorsunuz?

Yoksulluk, fırsat fakirliğidir. Belirsizliklerin hâkim olduğu bir ortamdır. Duvarları penceresi ve çatısı olmayan bir ev gibidir yoksulluk. Ancak bundan kurtulmak çok zor değildir. Önce pencereyi aralayıp, içeriye ışık girmesini sağlamalı. Hayatı kontrol etmek için bir şeyler yapmalı ve düşünmeli. Büyük bir çaba gösterip kullanılabilecek bir yol bulmalı. Dünya genelinde zengin ile yoksul arasındaki uçurum büyüyor. Dünyanın en zengin beş ülkesi olan Amerika, Fransa, Japonya, İngiltere ve Almanya gibi ülkeler dünya gelirinin yüzde 45'ine sahip. Dünya gelirinden alt tabakadaki insanların payını yüzde altıdan yüzde 10-15'e çıkarmamız gerekiyor. Bunun yanında kurumların oluşturulması, iş imkânları yaratılması ve bilgi iletişim teknolojisi alanında ilerleme sağlanması lazım. Büyük şirketler kendi işlerine paralel olarak yoksullukla mücadele için çalışmalar yapabilirler. Bilgi teknolojilerini en yoksul çocuklara götürülmesinin yoksulluğun ortadan kaldırılması için önemli bir unsur olarak görüyorum.

● Mikro kredi denildiğinde ne anlamalıyız?

Mikro kredi; düşük gelir grubundaki girişimci kesime kullanılan kredilerdir. Mikro kredinin hedef kitlesi, kendi hesabına çalışan mikro girişimciler ve çoğunlukla kırsal kesimde veya kentsel alanlarda yaşayan düşük gelirli kişilerdir.

● Grameen Bank'ın kuruluş amacı nedir?

Diğer bankalardan Grameen Bank'ı ayıran bir özellik sadece yoksullara küçük miktarda kredi verilmesi değil, aynı zamanda yoksul insanlarla yeni yöntemlerle bankacılık işlemleri yapılmasıdır. Bankanın para kaynağı da toplanan mevduatların partnerlere dağıtılmasıyla oluşmaktadır. Normal bankalar en çok varlığı olana kredi verir, biz ise hiç varlığı olmayana ve en yoksul olanlara kredi veririz. Dünya genelinde alınan ticari krediler üzerine bir araştırma yaptık. Gelişmekte olan ülkelerde ticari kredilerin yüzde 99'unu erkeklerin aldığını gördük. Yani kadınların ticari kredi kullanım oranı yüzde bir civarındaydı. Bu ilginç sonuçların ardından tüm sistemi değiştirdik ve sadece kadınlara yönelik kredi vermeyi kararlaştırdık. Çünkü işlerini kurma imkânlarına sahip kadınlar kredi sayesinde kendilerini yoksulluktan çıkarabilir ve çocuklarını okutacak imkânlarla sahip olabilirler. Kadınlar daha dürüst. Kadınlar tüm aileyi düşünüyor. Erkekler ise aileyi çok fazla düşünmüyor. Grameen Bank olarak bugüne kadar yedi milyondan fazla kişiye kredi verdik. Bunun yüzde 97'sini Bangladeşli kadınlar aldı.

● Grameen Bank mikro kredi verirken hangi kriterleri uyguluyor?

Grameen Bank'tan mikro kredi alacak kişinin gerçekten en yoksul olması gerekir. Başını sokabileceği bir evi olan veya evinde mobilyası bulunan kişiler, mikro kredi alma kriterlerine uymazlar. Bangladeş'te

Dünyanın içinde bulunduğu adaletsiz sistemi çok basit bir cümleyle özetliyor Muhammed Yunus: "Yanlış bir şey yapmış olmalıyız ki yoksulluk ortaya çıktı. Şimdi bunu ortadan kaldırmak için doğru bir şey yapmamız gerekiyor."

mikro kredide alt sınır otuz beş dolar, üst sınır iki yüz dolar. Kırsal kesimde yaşayan kadınlar, ancak beş kişilik grup oluşturabildikleri takdirde bu krediden yararlanabiliyor. Çünkü birbirlerine kefil olmaları gerekiyor. Aralarından birinin işi ters gidip de krediyi ödeyemediği takdirde, diğerleri onun borç taksitini de ödemekle yükümlü. Bu yüzden de hem birbirlerini denetliyorlar, hem de sağlam bulmadıklarını aralarına almıyorlar. Kredi bir yıllık, geri ödemeler küçük taksitler halinde ve haftalık.

● Mikro kredi alanların borcunu ödeme oranının yüzde 99-100 olduğunu söylüyorsunuz. Yoksulların borçlarına sadık olma nedenini nasıl açıklıyorsunuz?

Zenginler çok güçlü olduğu için kendilerine farklı çıkış yolları bulabiliyor. Yoksullar zaten güçsüz olduğu için, başka çıkış yolları bulmaları mümkün değil. Bu yüzden, karşılığında teminat, kefil isteyen, mahkeme, icra tehdidi yapmayan banka olmasına rağmen, borçlarını düzenli şekilde ödüyorlar.

● Mikro kredi dünyada nerelerde uygulanmakta?

Türkiye'nin de dâhil olduğu 175 ülkede mikro kredi sisteminin uygulanmakta olduğunu söyleyebilirim. Dünya genelinde en yoksul yüz milyondan fazla kişiye mikro kredi veriliyor. Mikro kredi verilen bölgelerin başında yüzde 85 ile Asya, yüzde onla Afrika, yüzde beş ile Güney Amerika ve Latin Amerika bulunuyor. Grameen Bank modelini Türkiye İşrafı Önleme Vakfı'yla (TİSVA) Türkiye'ye taşıyan AKP Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgöl'ün çalışmalarını da çok beğendiğimiz söylemeliyim.

● TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB ETÜ bünyesinde mikro kredi ve sosyal iş girişimciliğine yönelik çalışmaların yürütüleceği Muhammed Yunus'un adını taşıyacak olan bir merkez kurulacağını ve aynı zamanda sizin burada ders vermeyi kabul ettiğinizi açıkladı. Bu konuda sizin düşüncenizi öğrenebilir miyiz?

Türkiye'de yoksulluk ile ilgili yapılacak her türlü projeye destek olmak isterim. Bu nedenle öncelikle Sayın TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'nun bana büyük bir şeref bahsettiğini söylemeliyim. Türkiye çok genç bir nüfusa sahip ve girişimci ruhu yüksek bir kesim bulunuyor. TOBB ile yapacağımız işbirliğinin en kısa sürede olumlu sonuçlar doğuracağını ümit ediyorum. Bu merkez sayesinde gençler farklı sorunları çözmekte ve küresel sistemde nasıl baş edebileceklerini yönelik yeni bakış açılarına sahip olacaklardır. Mikro kredi ve yoksulluk üzerine bilimsel çalışma yürüten kişiler ve uzmanlar da bu merkezde fikirlerini paylaşma imkânı bulacaktır.